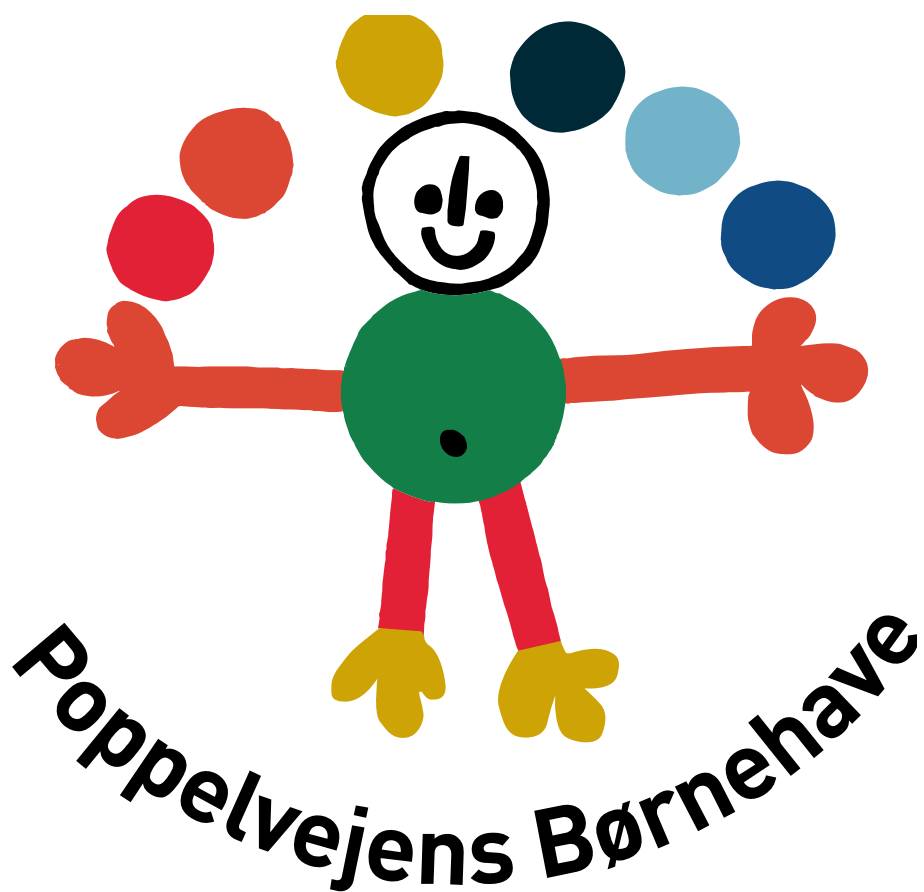
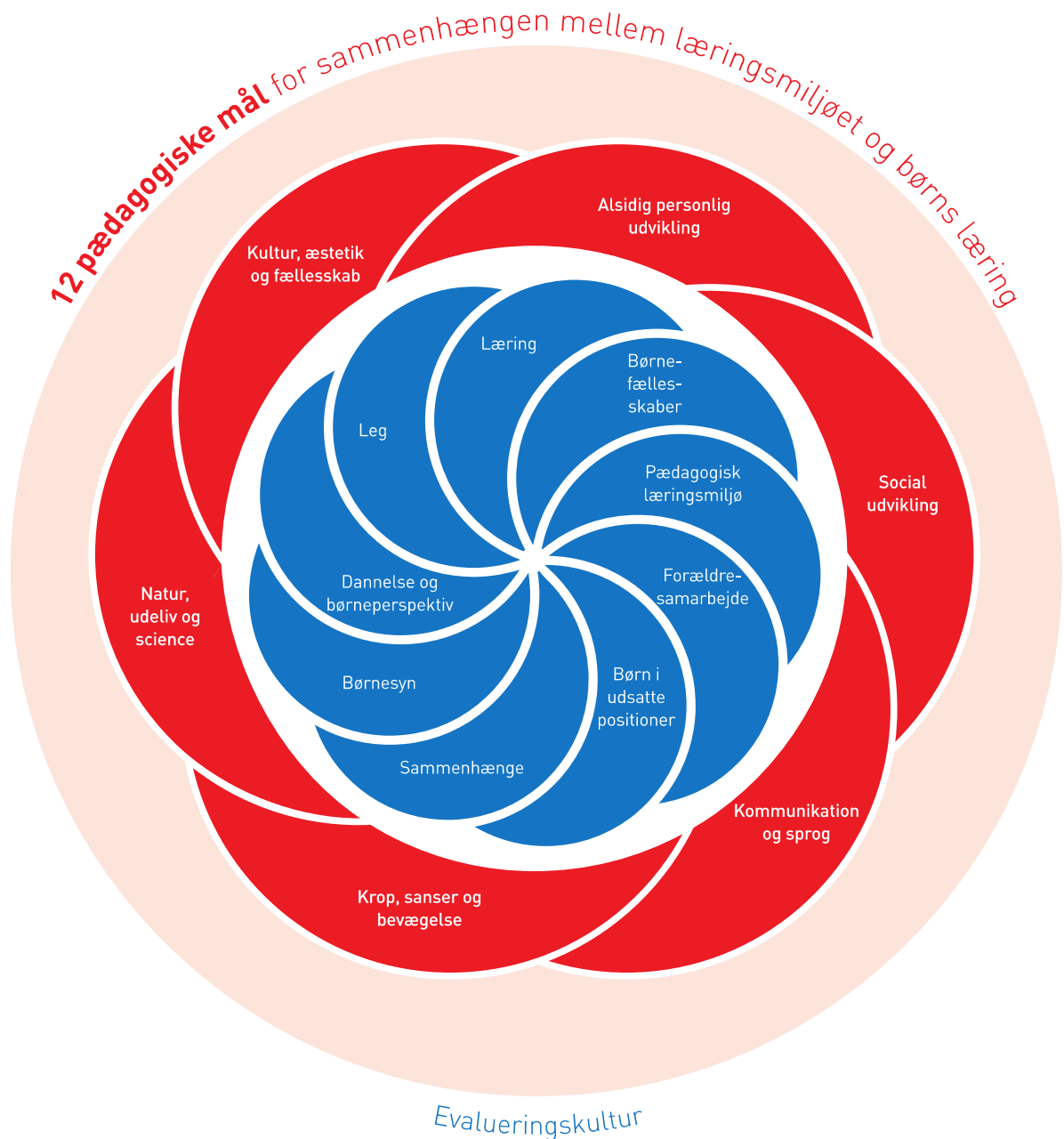

Pædagogisk Læreplan 2020

12 pædagogiske mål

for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring

Hvem er vi?

Poppelvejens Børnehaven er en lille hyggelig børnehaven med ca. 40 børn i alderen 3-6 år, beliggende i Ryomgård midt på Djursland. Byen har gode transportmuligheder med Letbane og bus til de større byer på Djursland og til Randers og Århus.

Børnehaven er efterhånden 50 år og ombygget i 2000, hvor den gik fra at være en stueopdelt til en funktionsopdelt børnehaven. Huset har sjæl og vi har en legeplads der er dejlig tilgroet og kuperet, det giver børnene store muligheder for at klatre, lege gemmeleg, grave og eksperimentere. Vi lægger vægt på at der er en dejlig atmosfære i huset og vi gør hvad vi kan for at børn og forældre føler sig velkomne i huset.

Børnehaven har som før nævnt funktionsopdelte aktiviteter. Det vil sige at børnehaven indeholder et dukkerum, værksted, danserum, motorikrum, læserum og "cafe". Det giver børnene medbestemmelse i forhold til, hvor de vil lege, hvad de vil lege og hvem de vil lege med. Legen er værdifuld og vi prioriterer den meget højt, da den har stor betydning for børns læring, udvikling og dannelse.

I Syddjurs Kommune arbejder alle ud fra en relations og ressourceorienteret tænkning og alle fastansatte har modul 1 i ICPD programmet. ICDP handler kort fortalt om relationer og den store effekt det har, når de voksne ser på barnets potentiale og intentioner fremfor barnets handlinger. At det er vigtigt at de voksne påtager sig lederskabet på en anerkendende måde i samspillet med børnene.

Desuden har vi et særligt fokus på motorik, sanser og bevægelse. Derfor er huset indrettet så børnene har optimale muligheder for at udfolde sig motorisk og det gælder både ude og inde.

Vi arbejder med tre kerneområder:

Bevægeglæde: fordi når vi mestrer det at bevæge os, skabes glæden i os selv, i samværet med andre og når vi møder noget nyt på kanten af vores formåen.

Begejstring: fordi det skal være sjovt at møde det som udfordrer, så en flowtilstand opnås, uden begejstring, intet flow. Børnene skal have lysten og motivationen til at lære og her er de voksne drivkraften i børnehaven.

Bøvl: vi skaber tid til trygge rammer – fysisk som psykisk og det er ok at lave fejl. Vi tør lave fejl, fordi succesen efter en god gang bøvl, er det der skaber selvværd og selvtillid – se mig jeg kan selv!

Kontakten og relationen til forældre er utrolig vigtigt i samarbejdet omkring børnenes trivsel, udvikling og læring. Derfor har vi forskellige arrangementer i løbet af året, som vi håber og forventer at forældre deltager i, netop for at styrke kendskabet til hinanden.

Pædagogisk grundlag

Børnesyn: i vores daglige arbejde arbejder vi ud fra en grundholdning om at børn er sociale, kompetente og har en værdi i sig selv. Børnehaven er indrettet som funktionsopdelt børnehaven med læringsmiljøer, der tager udgangspunkt i børnenes perspektiver, fantasi og virkelyst. Det skal sikre at børnene i høj grad er med til at bestemme, hvordan deres dag skal forløbe. Der skal være tid og ro til at være barn og derfor er der så få afbrydelser som muligt. Gennem aktiviteterne og samværet med børnene, giver vi det enkelte barn de værktøjer og redskaber, der skal til, for at indgå i sociale relationer på en hensigtsmæssig måde.

Dannelse og børneperspektiv: dannelse handler om at lære sig selv og sine grænser at kende. Børnene har medbestemmelse i løbet af dagen. I den daglige pædagogiske praksis skal børnene opleve at de medvirker i og har indflydelse på dagligdagen og aktiviteterne. Børnene trives, når de oplever at de kan påvirke det der sker og at deres input bliver taget alvorligt. De skal også lære at respektere de lege og aktiviteter der er planlagt og indgå på disse præmisser. Det handler også om at lære børnene at vise hensyn og drage omsorg for hinanden og kende sine egne grænser. At de store hjælper de små, vi passer på hinanden og man er en god ven.

Leg: målet er at alle børn skal være en del af et legefællesskab og det er de voksnes ansvar at støtte og guide børnene. Legen er et kerneområde i vores hus og legen har en værdi i sig selv. Børnene må lege med hvem de vil og hvor de vil. Personalet har også en aktiv rolle i børnenes leg i løbet af dagen. Det handler om at møde børnene på deres præmisser i legen og at vi som voksne skal lege med. Børnehavens legeplads betragter vi som et rum på lige fod med huset øvrige rum med mange læringsmiljøer. Den indbyder til mange forskellige slags lege og her kan fantasien få frit løb og udfoldelserne er uendelige. Vi har et særligt fokus på sansestimulation og bevægelseslege og har indrettet huset derefter. Det er naturligt for børnene at lege og bevæge sig og børnene nyder at bruge kroppen. Gennem leg og bevægelse lærer de kroppens mange funktioner at kende og udvikler derved en god motorik og styrker selvværd og selvtillid.

Børnefællesskaber: kan være spontane eller tilrettelagte. Vi har en forpligtigelse til at præsentere mange forskellige "arenaer". Det er vigtigt at lære, hvordan man gebærder sig i forskellige situationer. Vi er fælles om at skabe sociale rum, hvor børnene udvikler sociale kompetencer og alsidig personlig udvikling. Børnene deltager i flere forskellige fællesskaber: arbejdsfællesskaber mellem børn og voksne, interessefællesskaber, legefællesskaber og aldersfællesskaber. Mange fællesskaber danner børnene selv, uden hjælp fra de voksne.

Læring: der sker meget læring og medlæring mellem børnene. Læring sker igennem det flow hvor børnene er optaget gennem leg, relationer og planlagte aktiviteter. Børn lærer ved at udforske deres krop og sanser og ved at andre sig alene og sammen med andre. Børns læring fremmes ved at turde begå fejl, famle og slippe fantasien løs. Det er vigtigt at børnene får alsidige oplevelser og erfaringer fra natur, nærmiljø, kultur og samfund. Vi giver børnene mulighed for læring i små og store grupper, da vi arbejder funktionsopdelt og aldersopdelt. Børnene har medbestemmelse og der afholdes børnemøder. Der foregår også en social læring i børnefællesskaberne, når der skal forhandles og laves kompromisser.

Læringsmiljøer: værdien i et læringsmiljø ligger i samspillet mellem pædagogik og indretning. Det pædagogiske læringsmiljø skal være til stede hele dagen i forbindelse med daglige rutiner, planlagte aktiviteter og leg. Det skal være tydeligt for børnene hvad rummet kan tilbyde, når barnet træder ind i et rum. Funktionsopdelingen i vores hus gør, at børnene i høj grad selv kan være med til at bestemme hvad de vil lege, hvem de vil lege med og hvordan deres dag skal forløbe. Lege går i arv og på den måde foregår der en kulturel overlevering. Legetøj og materialer er tilgængelige, da det styrker børnenes selvbestemmelse. Der er voksne i funktionerne til at inspirere, igangsætte og iagttage. Vi følger børnenes spor, deres nysgerrighed og deres spontanitet. Vi viser respekt for børnenes egne læringsmiljøer. Det er vigtigt at pointere at det er de voksne der er ansvarlige for den gode stemning og måden vi er sammen på. Vi har et grundlæggende fælles menneske og børnesyn, inspireret af ICDP.

Forældresamarbejde: samarbejdet mellem forældre og børnehaven skal fremme børnenes trivsel, læring og udvikling, for børn der trives lærer bedst. En god modtagelse er et godt fundament for et godt samarbejde. Børnehaven skal sammen med forældrene afstemme gensidige forventninger til hinanden, både i forhold til det individuelle samarbejde og det generelle samarbejde. Vi, forældrene og os, styrker hver især børnenes kompetencer i forskellige sammenhænge og i forskellige situationer og kontekster. I vores institution laves der arrangementer, der styrker sammenholdet i børne og forældregruppen, fx Fællesspisninger og Åben Legeplads. For barnet og børnegruppens trivsel er det vigtigt, at alle bakker op om arrangementerne. Det er noget vi pointerer overfor forældrene ved barnets start i børnehaven. Det daglige samarbejde bygger på et tillidsfuldt og konstruktivt samarbejde om hvordan vi i fællesskab udvikler barnets og børnegruppens trivsel. Vi samarbejder med pædagogisk – psykologisk rådgivning, PPR.

Børn i udsatte positioner: det er vigtigt at alle børn oplever at de er en del af fællesskaber. Det betyder at de pædagogiske aktiviteter skal planlægges, så dette bliver muligt. Mindre overskuelige grupper, hvor der er plads til ro og fordybelse, plads til at være og til at kunne trække sig. En rummelighed og accept af forskellighed fra børn og voksne giver flere muligheder i fællesskabet. Fællesskabet skal kunne rumme at vi har forskellige behov og dermed behandles forskelligt. Iagttagelse af gruppen og de udfordringer der er, giver relevant og nyttig viden, som kan bruges i samarbejde med relevante samarbejdspartnere. Positive forventninger og gode hensigtsmæssige omgangsformer og fællesskaber er vigtigt, både i forhold til barnet og forældrene.

Sammenhænge: der arbejdes med Klar til Læring i Syddjurs Kommune fra 0-18 år. Dagplejerne har deres gang på børnehavens legeplads en gang om ugen og den enkelte dagplejer intensiverer besøgene når et barn skal starte hos os. Hvis der er særlige omstændigheder kan der være et overleveringsmøde hvor forældre og sundhedsplejen deltager. Overgangen fra børnehave til tidlig SFO skal give børnene færdigheder, så børnene har mod på og lyst til at møde skolelivet. I Syddjurs kommune arbejder vi med børns trivsel, læring og udvikling og det understøttes af "Klar til Læring" og de 6 kompetencer: **robusthed, automatisering, vedholdenhed, nysgerrighed, behovsudsættelse og gode omgangsformer.** Vi arbejder med de 6 kompetencer hele barnets børnehaveliv og vi samarbejder med skolen om netop disse kompetencer. Det er med til at gøre overgangen for børnene mere tryk og genkendelig. Ligeledes skal de 6 kompetencer bidrage til samarbejdet med forældrene med henblik på en god overgang. Derudover arbejder vi med sprokanon. Børnehave og skole repræsenterer forskellige tilgange, men de genkendelige elementer er vigtige for børnene. Derudover besøger vi skolen i løbet af året både formelt og uformelt!

Inddragelse af lokalsamfundet

Som en del af det at blive gode samfundsborgere, er det vigtigt at vores børn får et godt kendskab til deres by. Vores holdning er at få de et godt kendskab til deres område, tager de også ansvar for det på sigt. Vi giver dem mulighed for at indtage forskellige arenaer, ved at vise dem hvad byen og nærområdet rummer. Hvad kan min by? hvad er min by? hvad byder den på?

Først og fremmest er det naturen der kendetegner Ryomgård. Vi har mulighed for masser af ture, hvor børnene kan følge årstiderne og naturens gang. Vi har bl.a fiskesøen og Vallum Sø, som er yndede udflugtsmål. Der er utallige læringsmiljøer lige fra vi skal ud af døren: pakke rygsæk, vente på at alle er klar, holde i hånden og opmærksomhed på trafikken. Undervejs er der tid til undren, der er kastanjetræer, en myresti, gode klatretræer, mærkelige køer der græsser og aldrig kommer i en stald. Hvorfor gør de ikke det? Ved fiskesøen finder vi haletudser, spiser madpakker, leger og har også tid til at kigge op på skyerne. Det er godt for sanserne og motorikken. Derudover opstår der nye legerelationer og ny viden.

Hvorfor besøger vi Marie Magdalene Kirke? Hvilke læringsmiljøer er der for børnene? Det giver anledning til en snak om liv og død, når vi går rundt på kirkegården og ser på de forskellige gravsten. Hvorfor går vi i kirke og hvad kan vi i kirken? Børnene er måske blevet døbt der, de har været til bryllup eller begravelse. De traditioner kirken repræsenterer kan også relatere til de traditioner vi har i børnehaven. Det drejer sig om påske, høsten og julegudstjenesten, hvor vi årligt deltager. Det er med til at skabe en sammenhængskraft for børnene.

Vi arbejder med at udvikle kontakten til lokale aktører i byen. Det hænger sammen med Syddjurs kommunes fokus på FN's verdensmål, særligt nr. 12. Vi har i flere år besøgt Fjernvarmeværket og børnene har fået viden om hvor varmen kommer fra, så vi har varme både i børnehaven og hjemme. De ser processen fra halm til rør og varme. Vores næste projekt er at få et samarbejde med Reno Djurs og genbrugsstationen. Vi skal samle lidt forskelligt affald, få en rundvisning på genbrugsstationen og blive klogere på hvad affald kan bruges til og hvor det ender. Vi har også et ønske om at tage til Bønnerup Strand og få noget viden om de mange vindmøller og hvad vind kan.

Ryomgård er ikke en stor by, men det er vigtigt at børnene får en fornemmelse af at de er en del af et pulserende liv og der er flere steder at tage hen. Vi har en lægeklinik - en frisør og her kan man blive klippet, - et jernbanemuseum - en butik hvor man kan købe en vaskemaskine – her er et lille kunstgalleri – og der er forsyningsnettet. Alt dette er med til at give nogle gode snakke og er også med til at børnene inspirerer forældrene til at være nysgerrige på deres by.

Det fysiske – psykiske og æstetiske børnemiljø

Det psykiske børnemiljø

Det psykiske børnemiljø drejer om hvordan børnene har det med hinanden og med de voksne. Det handler om gruppedynamik, at være en del af fællesskaber, at have tillid til hinanden og medbestemmelse.

Det psykiske børnemiljø er kendetegnet ved at vi i samspillet med børnene møder hinanden med nærvær, gensidig respekt og tolerance. Vi voksne er ansvarlige for og er rollemodeller for de stemninger børnene møder i deres dagligdag. Vi inddrager hverdagspædagogikken i vores dagligdag med genkendelighed, struktur, kendte rytmer og vaner. Vi har faste turdage, så børnene ved hvornår de skal på tur og vi lægger vægt på at vi alle hjælper hinanden med at rydde op, samle og vaske legetøj i løbet af dagen.

For at understøtte det psykiske arbejdsmiljø arbejder vi med børneperspektivet i forskellige sammenhænge. Vi har børnemøder i de forskellige aldersinddelte grupper, her har børnene mulighed for at bidrage med deres ønsker til deres børnehaveliv og personalet inddrager disse lege/aktiviteter hverdagen. Vi laver børneinterview med fokus på legerelationer og trivsel i børnehaven og de voksne udfylder et relationskema en gang om året, for at sikre at alle børn har en god voksenkontakt og omvendt.

Vi arbejder med Trin for Trin og Fri for Mobberi, som er velegnet ift at tale om følelser, omgangsformer og respekt for hinandens forskelligheder.

Det æstetiske børnemiljø

Det æstetiske børnemiljø handler om samspillet mellem omgivelserne og børnenes sanser i dagligdagen. Børnene skal opleve børnehaven som et rart sted at være og at her er inspirerende, spændende og motiverende.

Børnehaven er 100% funktionsopdelt. Det betyder at alle rummene har sin egen funktion og signalerer hvad der kan laves af aktiviteter i rummene. På den måde er det meget tydeligt for børnene, når de træder ind i et rum, hvad rummet kan bruges til. Men rummene kan også være fleksible ift andre aktiviteter og legens udvikling.

Der er eksempelvis legeredskaber til motorisk aktivitet i motorikrummet, ligesom der er lim, sakse, tudser og papir i vores kreative værksted, bøger i læserummet mm.

Det er vigtigt for os at holde orden, således at legetøjet ryddes op, når legen er slut. Klodserne skal tilbage i klodsekassen, alle brikkerne tilbage i kassen med puslespillet osv. Og det er børnene helt klar over og lærer hurtigt at rydde op efter sig.

Vi tror på at en vis rydelighed er med til at børnene kan navigere og sanse i vores rum. Der er ingen unødvendig visuel støj. Det frigiver energi, når tingene har sine faste pladser. Det er let for børnene at mærke stemninger/flow, sanse og navigere i huset, når der er en god organisering.

Det er også vigtigt at børnene kan udfolde sig kreativt og spontant, så derfor ligger der brændestykker og halve tagreder rundt omkring på legepladsen.

Det fysiske børnemiljø

Det fysiske børnemiljø handler om, hvorvidt rammerne ude og inde er sikkerheds og sundhedsmæssigt forsvarlige. Er der mulighed for at børnene kan bevæge sig. Er lys, støj og hygiejneforhold i orden.

Poppelvejens børnehaven er et gammelt hus med mange år på bagen, den blev renoveret i 2000. Her er mange mindre rum, hvor børnene kan lege i mindre grupper. Her er et mix af gammelt og nyt, det gælder inventar som borde og stole og legetøj, som f.eks spil og bøger. Det er vigtigt at passe godt på det vi har og det lærer vi børnene.

Børnene navigerer selv rundt i de funktionsopdelte rum og er selv herre over om de vil tumle i motorikrummet eller vil sysle i værkstedet. Børnene ved altid hvor de voksne er og der er altid voksne i de rum, hvor det er vigtigt for børnene at der er en voksen. Det betyder f.eks at i læserummet kan man få en

stund alene, hvis barnet har brug for det. Det skaber en vis form for selvstændighed og medbestemmelse, fordi børnene flere gange om dagen selv kan tage stilling til hvad de vil her og nu, og samtidig skaber det en tryghed, fordi børnene altid ved hvor der er en voksen de kan gå til.

De seks læreplanstemaer

Alsidig personlig udvikling

Pædagogiske mål for -læreplanstemaet:

1.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.

2.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Barnets alsidige personlige udvikling handler om at børn opbygger og udvikler deres selvfølelse og at de tør udfolde sig. Det handler om barnets mange potentialer, der skal udvikles og ses som en helhed. Dette sker i samspil med barnets omgivelser.

Et barn skal opleve sig selv som unikt, fyldt med muligheder, succesoplevelser og som et menneske med betydning for andre. I vores hus har hvert barn en mappe som følger dem fra start til slut. Den er fyldt med billeder af barnet og tegninger det har lavet igennem tiden. Det kan altid give anledning til en god snak. Vi benævner børnene med deres navn, også når vi siger godmorgen, goddag og farvel. Vi gør brug af "den gode stol" i den ældste gruppe. Her skiftes børnene til at sidde i "den gode stol" og lytter til hvad de andre børn syntes han eller hun er god til. Det styrker barnets selvfølelse og giver barnet en følelse af at have en betydning for andre.

Vi har fokus på alsidighed og plads til forskellighed. Da vi arbejder funktionsopdelt kan vi på den måde tilgodese vores børns forskellighed, interesser, udviklingsniveauer og måder at lære på. Det skaber læringsmiljøer, hvor børnene frit kan vælge hvem de vil lege med, hvilken voksen de gerne vil være sammen med og hvad de gerne vil fordybe sig i. Kan et barn f.eks. godt lide at konstruere og bygge kan barnet gå i klodserummet og tilslutte sig den voksne og de børn som opholder sig der. Der er plads til leg med jævnaldrende og samtaler med den voksne om hvad der bygges og hvordan det kan videre udvikles. Dette gør sig gældende i alle vores rum.

I det daglige opfordrer vi børnene til at hjælpe hinanden og tage hensyn. Det kan f.eks. være vi er inviteret til fødselsdag hjemme hos et barn og vi skal have flyverdragter på, for det er koldt ude. Et af de yngste børn har brug for hjælp til at få trukket buksebenet ud over støvlen. Den voksne er ved at hjælpe et andet barn og spørger om et af de lidt større børn, som allerede er i tøjet, kan hjælpe det mindre barn. Det større barn anerkendes for sin indsats.

Vi bestræber os på at skabe demokratiske processer, der både er med til at give børnene en fællesskabsfølelse, men også at de hver især oplever medbestemmelse og medindflydelse. F.eks. mødes vi en gang om ugen i vores aldersopdelte grupper. På børnemøder drøfter vi sammen med børnene hvad der kan være spændende at lave på vores gruppedage og de kan komme med forslag til hvad vi skal lave de kommende gange. Eks. en morgen sidder et barn sammen med en voksen og barnet fortæller så den voksne at det går til spejder. De snakker lidt frem og tilbage om det at være spejder og samtalen munder ud i at barnet gerne vil vise resten af gruppen spejderhytten i byen. Det fortæller den voksne til resten af

børnegruppen og dagens tur går derefter til spejderhytten.

Barnet får en følelse af at være betydningsfuldt og lære at det har en stemme i fællesskabet. Dette understøtter både barnets medbestemmelse, medindflydelse og det at have valgmuligheder.

Børn har brug for at lære at tackle forskellige situationer og følelser og gøre sine egne følelsesmæssige erfaringer. Det gælder både konflikthåndtering, venskaber, vrede, glæde, frustrationer m.m. Børnene skal have mulighed for at udforske deres egne grænser og øve sig i at sige til og fra.

Det gør vi f.eks. ved at sætte ord på barnets følelser Og hjælper barnet til at håndtere den konkrete følelse. *"jeg kan se du bliver ked af det da du ikke måtte være med i legen. Det er okay at blive ked af det."* eller *"jeg kan se du er glad for at I skal lege sammen i dag."*

Vi støtter barnet i konflikthåndteringer ved at give dem gode råd eller ved at få dem til at reflektere over hvad de evt. selv kan gøre i den konkrete situation.

Barnets alsidige personlige udvikling handler om at børn opbygger og udvikler deres selvfølelse og at de tør udfolde sig. Det handler om barnets mange potentialer, der skal udvikles og ses som en helhed. Dette sker i samspil med barnets omgivelser.

Social udvikling

Pædagogiske mål for -læreplanstemaet:

1.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.

2.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til. Vi begynder foreksempel at stille større og større krav til børnene om mere selvhjulpenhed og altid ud fra NUZO. Det kan fx være selv at skulle pakke sin rygsæk, eller selv skulle begynde at tage sit tøj på selv. Men der er selvfølgelig stor forskel på at være 3 eller 5 år. Eksempel: To børn står i garderoben, den ene er en af de ældste og den anden er fra den yngste gruppe. Den store pige spørger den lille pige om hun skal hjælpe med at lyne hendes flyverdragt, dette gør hun helt af sig selv. Pædagogen som står længere omme i garderoben observerer episoden, hun går hen til den store pige og siger "det var bare rigtig sødt af dig at du vil hjælpe med hendes flyverdragt"

Verden begynder at hænge mere sammen i børnehavealderen og på vores fælles ture i de aldersopdelte grupper oplever vi lokal- og nærmiljøet i fællesskab. Vi besøger fx byens anden børnehave. "Hov er der andre børn her i byen" og "det ikke ham jeg går til fodbold med"?

Vi har Venskabsuger i starten af året, hvor vi har særlig fokus på den sociale udvikling og hvad der optager børnegruppen. I de pædagogisk planlagte aktiviteter bruger vi Trin for Trin og Fri for mobberi. Vi italesætter det at være gode ved hinanden og hvordan vi er sammen i fællesskaber. Det er vigtigt at øve børnene i at se "verden" fra flere vinkler. Det der umiddelbart kan virke meget uretfærdigt, kan ved at vi spørger få barnet til at tænke. F.eks. Sille 3 år synes Jonathan 3 år er dum fordi han tog den skovl hun legede med. Ved først at anerkende at det er træls og derefter spørge "hvorfor tror du han tog den", kan øve Sille i at se sagen fra en anden vinkel.

Pædagogerne er tilgængelige i de forskellige rum, dette betyder at de voksne kan bidrage til legens udfoldelse, men kan i høj grad også støtte de børn der har svært ved at begå sig i fællesskaberne. Pædagogen kan veksle mellem at gå foran, ved siden af og bagved. Børn er forskellige og har brug for forskellige former for støtte og opbakning.

Børn er også forskellige pga alder, køn, etnicitet og social baggrund og skal derfor behandles forskelligt. Det kan betyde at nogen børn kan få et ja og at andre kan opleve at få et nej på et andet tidspunkt. Det kan virke uretfærdigt, men er vigtigt at lære og acceptere.

F.eks. i motorikrummet fordyber børnene sig i forhindringsbaner og bygger huler i samarbejde med hinanden. Børnene oplever at have forskellige deltagelsesmuligheder, de forhandler og venter på tur og opnår dermed at være en del af et socialt fællesskab.

Kommunikation og sprog

Pædagogiske mål for -læreplanstemaet:

1.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.

2.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Vores læringsmiljø er indrettet så det tilbyder en bred vifte af læringsmuligheder der understøtter børnenes tilegnelse af sprogforståelse, ordforråd og samspil med hinanden.

Voksne har en central rolle i samspillet med børnene.

Vi støtter børns nysgerrighed og interesse for symboler, bogstaver og tal. Eks: vi har bogstaver og tal på væggene og vi har indrettet et lille bibliotek, hvor børnene alene eller sammen kan læse i bøgerne. Bøgerne bliver skiftet ud i samarbejde med det centrale bibliotek.

Vi støtter børnenes skriftsprog ved at alle materialer er tilgængelige i cafeen og på værkstedet, så børnene altid kan skrive/tegne når de vil. Eks: et barn har lavet en tegning til sin mor og vi støtter barnet i at øve sig i at skrive hvem den er til og fra.

Som voksne har vi ansvaret for at give børnene et nuanceret sprog, - også når det er svært. Vi hjælper børnene med at sætte ord på. Eks: to børn er blevet uvenner over en dukkevogn som de begge vil lege med. De er kedede af det og vi hjælper med at italesætte følelsen i konflikten.

Tre børn leger i Klodrummet og et barn der ikke har meget sprog, vil have en bil som et andet barn leger med. Barnet tager bilen uden at sige noget, den voksne hjælper med at sætte ord på, så alle tre børn kan lege videre.

Vi benævner ting og begreber og sætter ord på det vi gør sammen med børnene. Eks: barnet kommer og siger at det er sulten og de voksne siger "kan du selv finde det i køleskabet eller skal jeg hjælpe dig"

Sproget giver mange handlemuligheder og det er vigtigt for at børnene kan agere sprogligt sammen med andre børn i fællesskabet. Og sproget er med til at danne barnets identitet og betydning for andre. Eks: fire børn sidder og taler sammen mens de spiser. En fortæller om sin fisketur med sin far. En anden spørger "hvad fangede du" - "en regnbueørred" - "hold da op, hvordan ser den ud". Og sådan går snakken. Her er det vigtigt at den voksne er lyttende og tilbageholdende, så børnenes samtale bliver som de vil/kan.

De voksnes fokus er på børnene og vi får børnene til at sige mere end de egentlige ville ved at være nysgerrige og stille åbne spørgsmål. Eks: et barn fortæller om en oplevelse og de voksne lytter og spørger konkret ind til oplevelsen og får barnet til at reflektere over oplevelsen.

I vores dagligdag arbejder vi med mange forskellige sproglige indsatser:

- Sprogvurdering
- Daglige gøremål
- Læsegrupper
- Rim og remser
- børnenes mapper, historiefortælling

Krop, sanser og bevægelse

Pædagogiske mål for -læreplanstemaet:

1.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.

2.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Vi har stort set alle deltaget i Vends motorik kurser og udarbejdet en bevægelsespolitik, fordi vi kunne se en stigning i antallet af motorisk usikre børn. Glæden ved at bevæge sig giver en tilfredshed og styrker børnenes selvværd og selvtillid. Det er naturligt for børnene at lege og bevæge sig og børnene nyder at bruge kroppen. Gennem leg og bevægelse lærer børnene kroppens mange forskellige funktioner at kende og børnene udvikler derved en god motorik

I vores hus inviteres børnene til mange forskellige læringsmiljøer, hvor kropslig erfaring, bevægelsesglæde, kreativitet og leg er nøglebegreber i hverdagen. Og det ses tydeligt i vores prioritering og indretning af huset. Vi har kun et rum med borde og stole, ellers foregår aktiviteterne stående, dansende, løbende, liggende etc.

Noget af det vi har særligt fokus på er at børnene skal understøttes og stimuleres på deres 3 grundsans.

Den taktile sans: børnene behøver ikke sko på legepladsen om sommeren, bare tæer stimulerer deres taktile sans. Også en tur i sneen i bare tæer prøver vi. Børnene skal mærke forskellige underlag i bare tæer, hårdt og blødt, græs, fliser, sand, vand, smat og bark.

Labyrintsansen: vi har et gynggeområde med 3 forskellige slags gynger, vi har hængekøjer, siddehængekøjer, køllebøttestænger og trampolin på legepladsen. Her kan børnene få stimuleret labyrintsansen på flere forskellige måder.

Muskel/ledsansen: der bliver sat forskellige motoriske lege i gang, både på børnenes initiativer og vores. Eks: et barn spørger om vi skal lege Fangeleg og straks er legen i gang. Vi har masser af gode klatretræer, og motorikrummet indbyder til boldlege, balancelege og tumlelege.

Vi tager os tid til at børnene bøvler, også på kanten af deres formåen. Vi er altid opmærksomme, men ser lige om barnet klarer det, inden vi støtter. Eks: en gruppe børn vil lave en restaurant på legepladsen og flere børn er i gang med at slæbe materialer. Noa 3 år, bøvler med at slæbe en grøn kasse hen i sandkassen og vi observerer om han klarer det, - det gør han, men det tager tid.

Børnene lærer af hinanden og udfordres også af hinanden. At der er nogen der inviterer andre ind i fælles lege, og hjælper dem i gang med at turde og mestre. Eller, – Det du kan, kan jeg mon også det? Eks: inde i motorikrummet er Emil 5 år kravlet op øverst i ribben og hopper derefter ned. Asta 3 år kigger på Emil og siger - det vil jeg også. Emil hjælper hende de første to trin.

Natur, udeliv og science

Pædagogiske mål for -læreplanstemaet:

1.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.

2.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger natur-fænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Børnene skal have mulighed for at få mange og forskelligartede erfaringer med naturen og naturfænomener, samt opleve naturen som et rum til at udforske omverdenen og eksperimentere.

Vores legeplads er et fantastisk uderum og er indrettet med mange varierede læringsmiljøer. Der er skov, skjulesteder, legehus, bålplads, fodboldbane, gyngeområde og med et kuperet terræn. Der er mange tilgængelige materialer at lege med. Eks: stolper, presenning, mælkekasser, vand, gravemuligheder, gamle træer og buske.

Alt dette er med til at børnene har uanede muligheder for at lege, udforske og eksperimentere sammen og alene.

I naturen er vi nysgerrige sammen med børnene og følger deres initiativer. Eks: vi undersøger kardinalbiller hvert forår, undersøger hvor lange de er, samler dem i spande og finder ud af hvad de spiser.

Vi undersøger træstubbe, bl.a. med lup. Vi laver forskellige forsøg: sneglevæddeløb, biller i lys og mørke, når det regner leger vi med smat og hopper i vandpytter.

Børnene skal erfare naturen med alle deres sanser og opleve den som et rum for fantasi og leg og et rum for både vilde og stille aktiviteter. Og vi vil gøre det attraktivt at være ude.

Eks: vi laver bål, vi ligger på tæpper og læser bøger, vi tager fodbad, vi snitter med knive og når vejret er til det spiser vi ude og hygger og snakker.

Vi italesætter sammen med børnene vigtigheden af at have respekt for naturen og give dem en begyndende forståelse for deres eget samspil med naturen og bæredygtighed.

Eks.: vi passer på naturen og efterlader ikke skrald og vi samler andres skrald. Vi deltager i den årlige Skraldeuge og Naturens Dag. Vi appellerer til at behandle tingene med respekt. Vi går ind genbrug og recycling og vil gerne overtage legetøj og tøj der ikke mere bruges i hjemmet. Vi reparerer ting der er gået i stykker.

Vi laver marmelade og grød af de frugter vi har på legepladsen.

Kultur, æstetik og fællesskab

Pædagogiske mål for -læreplanstemaet:

1.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.

2.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte skabende aktiviteter og æstetik, der er både indtryk og udtryk. Indtryk er fx når vi bliver inviteret til at se et teaterstykke på skolen eller Syddjurs Egnsteater. Udtryk er når børnenes egen skabende og eksperimenterende praksis. Fx når de sidder i tegnerummet med papir, farver og sakse.

Børnenes deltagelse i fællesskaber handler om at have forståelse for egne og andres kulturelle baggrunde og traditioner. Derfor tager vi på fælles udflugter. Feks. teaterforestillinger, besøg på plejehjemmet, Marienhoffsskolen og Børnehuset Ringvejen, hvor børnene møder nye arenaer.

Eller til højtider som julen hvor vi tager i kirke, afholder Lucia og julehygger. Dette gør vi for at få en forståelse af de kulturelle traditioner og forskelle der kan være. Feks: der opstår en dialog over madpakken omkring hvad vi spiser juleaften. Pædagogen fortæller at Dronningen spiser Risengrød som det første juleaften. Dette giver anledning til at børnene fortæller hvad de spiser hjemme juleaften, mange fortæller at de får risengrød dagen før.

Vi har børn med forskellige kulturelle baggrunde som fejrer andre højtider og har andre traditioner, dette giver anledning til at vi i fællesskab kan være nysgerrige på hinanden. Vi bliver blandt andet inviteret hjem til fødselsdage, hvor børnene oplever den forskellighed der kan være i hjemmet.

Legepladsen indbyder til mange æstetiske oplevelser, hvor flere alternative materialer tilbydes. Feks: en gruppe børn stabler mælkekasser i fællesskab, de fragter brænde, de bruger den som en motorikbane og opstiller egne butikker. I Legen og fantasien bliver børnenes æstetiske udtryk udfoldet og det skaber ny læring.

Evalueringskultur

Evaluerende pædagogisk praksis

Hvordan forholder vi os løbende i vores daglige arbejde reflektivt til, at vores pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens trivsel, udvikling og trivsel?

Formål: hvad vil vi blive klogere på?

Hvad undrer vi os over i vores institution, når det gælder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse?

Eksempler på gode selvreflekterende spørgsmål:

Hvordan arbejder vi med løbende at følge børnenes spor, oplevelser og interesser?
Hvordan arbejder vi med at understøtte at alle børn har mulighed for at være med i legen?
Hvordan tilrettelægger vi det pædagogiske læringsmiljø, så det både støtter børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring?
Hvad kendetegner de situationer hvor vi oplever et nærvær mellem os og børnene og vi er fordybede sammen?
I hvilket omfang har vi faglige dialoger om hvordan vi kan understøtte, at børn i udsatte positioner trives og ses i det pædagogiske miljø?
Hvordan sikrer vi at vi anvender den viden vi får fra vores evaluering til at justere vores pædagogiske læringsmiljø?

Metode: hvordan skal vi blive klogere?

Hvilke pædagogiske rutinesituationer, planlagte aktiviteter og lege er det nødvendigt at zoome ind på, for at få ny viden om vores praksis?

Hvordan kan børnene selv bidrage aktivt til undersøgelsen?

Eksempler på hvordan vi kan indsamle dokumentation og data

lagttagelser af børnefællesskaber i bestemte rum
Tegninger og børnenes historiefortællinger
Foto og videooptagelser
Relationsskemaer
Børneinterviews

Den indsamlede data skal understøtte de efterfølgende faglige refleksioner og danne grund for evalueringen.

Analyse: hvad kan vi lære af det vi har set?

Hvad viser vores nye viden, baseret på data, om sammenhængen mellem vores læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse? Er der noget der overrasker os?

Hvad kunne vi tænke os at ændre i den daglige pædagogiske praksis på baggrund af vores viden?

Eksempel på ny aktionslæring

Vi vil undersøge om børnene er presset i mellemrummet ml. madpakkespisning og legeplads, hvor de først skal på toilettet og derefter tage tøj på i garderoben.